

Motion till riksdagen 2010/11:K408

av **Gustav Blix (M)**

Skyddet för whistleblowers

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen för att stärka och skydda den enskildes möjlighet att påtala och slå larm vid oegentligheter och korruption.

Motivering

Flera länder har på sistone stärkt skyddet för så kallade whistleblowers, däribland Norge och Storbritannien. Den senaste tidens händelser i Göteborg har verkligen aktualiserat frågan, där nu ett antal personer inom kommunen är misstänkta för mutbrott. Att förbättra arbetet mot korruption och andra oegentligheter och samtidigt stärka skyddet för ”den som blåser i visselpipan” för att påvisa brott borde vara ett prioriterat arbete.

Även Europarådet har nyligen i två skrivelser uppmärksammat att skyddet för whistleblowers bör stärkas och även uppmanat regeringarna till att göra en översyn av just detta.

Det är viktigt att anställda, styrelseledamöter eller andra intressenter kan och vågar slå larm om mutbrott, säkerhetsbrister, miljöbrott med mera. Detta gäller inom kommuner och landsting likaväl som privata, kommunala och statliga företag, myndigheter och organisationer.

Professor Claes Sandgren, ordförande för Institutet mot mutor, påtalade nyligen i debattartikel på SvD Brännpunkt (15/10) följande:

Sådana personer, som blåser i visselpipan för att röja oegentligheter (mutbrott, miljöfarlig verksamhet, säkerhetsbrister och så vidare) har stor betydelse för att brott av detta slag ska kunna upptäckas och lagföras. Erfarenheten visar dock att whistleblowers sällan får uppskattning för sitt handlande utan tvärtom riskerar repressalier, till exempel i form av omplacering, avsked, utfrysning med mera. Också trakasserier från arbetskamrater är vanliga. Det krävs därför stort civilkurage av den som agerar och denne förtjänar rättsordningens skydd.

Fel! Okänt namn på

Professor Sandgren fortsätter:

Lagen om anställningsskydd ger skydd mot uppsägning och avsked som är osakliga, ett skydd som dock inte hindrar att arbetsgivaren alltid kan 'köpa ut' den anställde. Anställda i offentlig verksamhet – men inte i enskild – har också skydd mot att arbetsgivaren efterforskar vem som är källa till uppgifter som lämnats till medierna. Däremot finns inget motsvarande skydd om uppgifterna lämnats till en myndighet. Det saknas också ett effektivt straffrättsligt och skadeståndsrättsligt skydd mot att en whistleblowers arbetsgivare eller arbetskamrater vidtar trakasserier eller andra repressalier. Ett annat problem är att anmälningar ofta negligeras av arbetsgivaren eller att denne inte har mekanismer för att ta hand om anmälningar.

Mot bakgrund av detta borde en ordentlig översyn av lagstiftningen genomföras för att stärka och skydda den enskildes möjlighet att påtala och slå larm vid oegentligheter och korruption.

Stockholm den 26 oktober 2010

Gustav Blix (M)